

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ОПОДАТКУВАННЯ
НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Гуцалюк О.І., Національно-транспортний університет, Київ, Україна

DEFINITION AND JUSTIFICATION FOR REVIEWING TAXATION
IN TRASPORTATION COMPANIES

Gutsalyuk O.I., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И ОБОСНОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ДЛЯ АНАЛИЗА
НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА АВТОТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Гуцалюк Е.И., Национально транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Теза про надмірне податкове навантаження на національну економіку є поширеною серед політиків, науковців, представників бізнесу, аналітиків. Між тим, оцінки конкретної величини податкового тиску суттєво різняться. Часто ми чуємо від керівників підприємств про надмірне податкове навантаження, від акціонерів про низьку ефективність податкової оптимізації, від влади про оптимальність податків. Всі думки є суб'єктивними. Необхідно визначати критерії податкового навантаження і оптимізації податкової політики на підприємствах. Вирішити такі проблемні питання, як способи і методи розрахунку податкового навантаження, так як на сьогоднішній день не має єдиної думки з цього питання.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичні основи сучасних наукових підходів до визначення та оцінки важкості податкового навантаження в Україні, причин та наслідків його нерівномірного розподілу між суб'єктами господарювання, тенденцій та шляхів зміни закладені в роботах вітчизняних економістів В. Андрущенко, В. Вишневського, І. Луніної, А. Соколовської, В. Федосова та ін. Проте спеціальних досліджень з питань податкового навантаження на автотранспортних підприємств, незважаючи на дискусійний характер багатьох аспектів цієї проблеми, досі немає. Серед зарубіжних дослідників даного питання можна взяти до уваги праці таких вчених як А. Гарбергер, П. Самуельсон, Дж. Стігліц та інших.

Постановка завдання. Головним завданням даної статті є визначення терміну «Податкового навантаження» і методи його розрахунку на автотранспортних підприємствах.

Основний матеріал. Дослідження вітчизняної й зарубіжної літератури виявило наявність різноманітних методик розрахунку податкового тягара, у яких показники з однаковим економічним змістом позначаються переважно термінами «податковий тягар» і «податкове навантаження». Враховуючи ідентичність термінів «податковий тягар» і «податкове навантаження», правомірним можна вважати їх одночасне вживання. Різне тлумачення «податкового навантаження» наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Тлумачення поняття «Податкове навантаження»

Автор	Суть терміну «Податкове навантаження»
О.С. Вилкова М.В. Романовський [1]	Ступінь, рівень економічних обмежень, що накладаються на платників податків, які обумовлені відрахуванням коштів на сплату податків, відволіканням їх від інших можливих напрямків використання
П. Т. Гега Л. М. Доля [2]	Відношення загальної суми податкових зборів до сукупного національного продукту
О. С. Вилкова [3]	Відносний показник, що характеризує частку нарахованих податків у бруutto-доходах, розрахованих із врахуванням вимог податкового законодавства щодо формування різних елементів податку
Оксфордський тлумачний словник [8]	Визначається як питома вага всіх податкових платежів за певний час у величині валового доходу платника податку

На мою думку податкове навантаження – це визначення ефекту впливу податків на економіку в цілому та на окремих їх платників, пов'язані з економічними обмеженнями, що виникають в результаті сплати податків і відволікання коштів від інших можливих напрямків їх використання.

Кількісна оцінка ефективності податкової політики, що реалізується підприємством, вимагає системи показників, які б дозволяли оцінювати:

- рівень податкового навантаження на підприємство;
- рівень впливу окремих заходів податкового планування на величину податкових зобов'язань підприємства;
- ефективність податкового планування та податкової політики підприємства загалом.

Запропонована А. Єлісеєвим та А. Загороднім система оцінки ефективності податкової політики підприємства містить дві групи показників:

- показники для оцінки податкового навантаження;
- показники для оцінки ефективності податкового планування. [4]

До групи показників, які дозволяють оцінити податкове навантаження на підприємство, відносяться:

1. Сума податків, зборів та обов'язкових платежів, сплачених підприємством:

- а) загальну суму податків;
- б) суми податків за окремі періоди (місяці, квартали, роки), їх динаміку;
- в) суми окремих видів податків;
- г) суми податків за складовими ціни реалізації (податки, які відносять на собівартість продукції, податки з прибутку, акцизи);
- д) суми податків на окремі види продукції, робіт та послуг;
- е) суми податків за окремими видами виробництв;
- є) суми податків за окремими структурними підрозділами підприємства.

2. Структура (частка) податків та окремих їх видів у собівартості продукції, в ціні виробника та в ціні реалізації. Ця структура може формуватися як для загального обсягу виробництва чи реалізації, так і для обсягу за окремими видами продукції, робіт та послуг.

За допомогою цього показника можна визначити податкомісткість ціни продукції, проаналізувати її за окремими видами продукції, залежно від затрачених на її виробництво матеріалів, сировини, а також їх податкомісткості.

3. Коефіцієнт податкомісткості реалізованої продукції розраховується відношенням суми податкових платежів підприємства за певний період, грн. на обсяг реалізації продукції за цей період, грн. [5]

4. Коефіцієнт оподаткування доходів розраховується відношенням суми податків, що їх включають до ціни продукції і сплачують з доходів підприємства за певний період, грн. до суми валового доходу підприємства за цей період, грн.

5. Коефіцієнт оподаткування витрат розраховується відношенням суми податків, що їх відносять на витрати виробництва (обігу), тобто зараховують до собівартості продукції (товарів, робіт чи послуг) за певний період, грн до суми витрат виробництва чи обігу підприємства за цей період, грн.

Коефіцієнт оподаткування витрат дає змогу оцінити яка частина витрат підприємств формується з податкових платежів, а саме: з земельного податку, платежів до соціальних фондів, податку з власників транспортних засобів, комунального податку.

6. Коефіцієнт оподаткування прибутку визначаємо як відношення податків що їх сплачують з прибутку за певний період, грн. до балансового прибутку підприємства за цей період, грн. [6]

Цей коефіцієнт доцільно розраховувати при оподаткуванні прибутку за різними ставками, або ж коли підприємство користується будь-якими пільгами при оподаткуванні прибутку.

Можна сказати, що податкове навантаження – це ніщо інше, як частина прибутку фізичних і юридичних осіб, яка перерозподіляється через державний бюджет. У широкому розумінні податковий тягар – це загальна сума податків, що сплачуються, вартісний вираз усієї сукупності податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів, які повинна сплачувати юридична чи фізична особа згідно з чинним податковим законодавством країни.

До групи показників оцінки ефективності податкового планування входять такі: [7]

- 1. Абсолютне зменшення податкових платежів, що їх сплачує підприємство за певний час – місяць, квартал, рік.
- 2. Зменшення податкових платежів, що їх сплачує підприємство за певний час

3. Загальний коефіцієнт оподаткування підприємства розраховується відношенням чистий прибуток підприємства, отриманий від усіх видів господарської діяльності за певний час, грн. до прямих податкові платежі за цей період, грн.

4. Коефіцієнт використання податкових пільг (Кпп) дозволяє оцінити ефективність використання підприємством податкових пільг і розраховується за формулою співвідношення суми податкових пільг, які підприємство використовує згідно з чинним законодавством упродовж певного часу, грн. до загальної суми податкових платежів підприємства за цей час, грн. [3]

5. Коефіцієнт ефективності податкової політики підприємства розраховується співвідношенням економія податкових платежів завдяки податковому плануванню в певному періоді, грн. до суми податкових платежів в базовому періоді, грн.

Висновок. За допомогою податкового планування можливо збільшити фінансові ресурси підприємства. Однозначно сказати, які податки найістотніше зменшують фінансові ресурси підприємства неможливо, оскільки результат доцільно оцінювати в кожному окремому випадку. Поряд з цим значні фінансові ресурси підприємства забирає податок на прибуток, оскільки він не компенсується ніякими надходженнями, не впливає на зменшення інших податків, а сплачується саме з прибутку.

Податковий аналіз – це процес вивчення діючої системи оподаткування галузі, визначення тенденції її розвитку, розрахунки впливу різних чинників на кінцеві результати діяльності підприємства, галузі або держави загалом. У загальному, широкому змісті, податковий аналіз – це спосіб пізнання предметів, навколишнього середовища, який базується на розчленуванні цілого на складові елементи та вивчення їх по всіх багатоваріантних зв'язках та залежностях. Особливістю податкового аналізу є те, що він належить до абстрактно-логічного методу вивчення економічних явищ, тобто в загальному вигляді його головною рисою є абстракція.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Карауш В.В. Податкове навантаження на підприємства в Україні та країнах ЄС [Електронний ресурс] // www.confcontact.com/2008dec/1_karaush.htm
2. Гавриленко Н.В. Вплив податкового навантаження підприємницької сфери на національну економіку // Науковий вісник. – 2010. – №3(40). – С.12-16
3. Єлісеєв А.В. Податкове планування. Мінімізація оподаткування законними способами / А.В. Єлісеєв, М.П. Підлужний. – Л.:Ліга-Прес, 2003.-274с.
4. Єлісеєв А. Оцінка податкового навантаження на підприємство та заходи для його зменшення // Податкове планування. – 2009. – №7. – с.31
5. Романовский М.В. Налоги и налогообложение: учебник / под ред. М. В. Романовского, О. В. Врублевской. — СПб.: Питер, 2007. – 345 с.
6. Соколовська А.М. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки // Економіка України. – 2006. – №7. - С. 4-13
7. Балашова О.В. Податковий механізм управління підприємством // Економіка: проблеми теорії і практики. – 2003. – №5. – С. 918-925
8. Caldenteу E. All is quiet on the fiscal front: Fiscal policy for the global economic crisis / E. Caldenteу, V. Vernengo // Working Paper. 2010. – No2. – P. 9

REFERENCES

1. Carauş V. The tax burden on businesses in Ukraine and the EU [electronic resource] // www.confcontact.com/2008dec/1_karaush.htm (Ukr)
2. Gavrylenko N.V. The impact of the tax burden on the business scope of the national economy // Scientific Bulletin . – 2010. – № 3 (40). – P.12 -16 (Ukr)
3. A.V. Eliseev Tax planning . Minimizing the tax legal means / AV Eliseev, M. Pidluzhnyi . - L. : League -Press, 2003.- 274s . (Ukr)
4. Elisha A. Assessment of tax burden on businesses and measures to reduce it // Tax Planning . – 2009 . – № 7.- p.31 (Ukr)
5. Romanovsky M.V. Taxes and taxation : Tutorial / ed. M. Romanovsky , A. Vrublevskoy . – St. Petersburg. : Piter, 2007. – 345 p. (Ukr)
6. Sokolovska A.M. The theoretical basis of the definition of the tax burden of taxation and the economy // Economic Ukraine . – 2006. – № 7. – P. 4-13 (Ukr)
7. A. Balashov Tax management mechanism now // Economy : Issues of theory and practice. – 2003. – № 5. – P. 918-925 (Ukr)

8. Caldenteu E. All is quiet on the fiscal front: Fiscal policy for the global economic crisis / E. Caldenteu, V. Vernengo // Working Paper. 2010. – No2. – P. 9 (Eng)

РЕФЕРАТ

Гуцалюк О.І. Визначення та обґрунтування показників для аналізу оподаткування автотранспортних підприємств / О.І. Гуцалюк // Вісник Національного транспортного університету. – К. : НТУ, 2013. – Вип. 28.

В статті досліджено поняття «Податкового навантаження». Розглянуто методи розрахунку податкового навантаження і податкового планування.

Об'єкт дослідження – податкове навантаження і податкове планування, які входять в аналіз оподаткування автотранспортних підприємств.

Мета роботи – узагальнити відомості про поняття «Податкове навантаження» і методику розрахунку його.

Методи дослідження – метод операціоналізації понять, індукції та дедукції.

Податковий аналіз – це процес вивчення діючої системи оподаткування галузі, визначення тенденції її розвитку, розрахунки впливу різних чинників на кінцеві результати діяльності підприємства, галузі або держави загалом. У загальному, широкому змісті, податковий аналіз – це спосіб пізнання предметів, навколишнього середовища, який базується на розчленуванні цілого на складові елементи та вивчення їх по всіх багатоваріантних зв'язках та залежностях. Особливістю податкового аналізу є те, що він належить до абстрактно-логічного методу вивчення економічних явищ, тобто в загальному вигляді його головною рисою є абстракція.

За допомогою податкового планування можливо збільшити фінансові ресурси підприємства. Однозначно сказати, які податки найістотніше зменшують фінансові ресурси підприємства неможливо, оскільки результат доцільно оцінювати в кожному окремому випадку.

Результати статті можуть бути використані на підприємствах, для розрахунку податкового навантаження.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ОПОДАТКУВАННЯ, АНАЛІЗ, ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ, ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ, КОЕФІЦІЄНТ.

ABSTRACT

Gutsalyuk O.I. Definition and justification for reviewing taxation transportation companies. Visnyk National Transport University. – Kyiv. National Transport University. 2013. – Vol. 28.

This paper investigates the concept of " tax burden ." The methods of calculating the tax burden and tax planning.

Object of study – the tax burden and tax planning are included in the analysis of taxation trucking companies.

Purpose of study – to determine how the tax is determined by the trucking companies.

Methods of study – compile information on the concept of "tax burden" and its method of calculation.

Tax analysis – the process of studying the current system of taxation field , determining its development trends , estimates the impact of various factors on the outcomes of the company, the industry or the state as a whole. In general , broad sense , the tax analysis – a way to knowledge objects , the environment, based on the dissection of the whole into its constituent elements and study them in all multivariate relationships and dependencies. Feature of tax analysis is that it belongs to the abstract logical method of studying economic phenomena , that in general its main feature is an abstraction.

With tax planning may increase the financial resources of the company. Definitely say that taxes most significantly reduce the financial resources of the enterprise is impossible, because the result it is advisable to assess in each case.

The results of the article can be used in enterprises for the calculation of the tax burden.

KEYWORDS: TAXATION, ANALYSIS, TAX BURDEN, TAX PLANNING, RATIOS.

РЕФЕРАТ

Гуцалюк Е.И. Определение и обоснование показателей для анализа налогообложения автотранспортных предприятий / Е.И. Гуцалюк // Вестник Национального транспортного университета. – К. : НТУ, 2013. – Вып. 28.

В статье исследовано понятие «Налоговая нагрузка». Рассмотрены методы расчета налоговой нагрузки и налогового планирования.

Объект исследования – налоговая нагрузка и налоговое планирование, входящих в анализ налогообложения автотранспортных предприятий.

Цель работы – обобщить сведения о понятии «Налоговая нагрузка» и методику расчета его.

Методы исследования – метод операционализации понятий, индукции и дедукции.

Налоговый анализ – это процесс изучения действующей системы налогообложения отрасли, определение тенденции ее развития, расчеты влияния различных факторов на конечные результаты деятельности предприятия, отрасли или государства в целом. В общем, широком смысле, налоговый анализ – это способ познания предметов, окружающей среды, основанный на расчленении целого на составные элементы и изучение их по всем многовариантным связям и зависимостям. Особенностью налогового анализа является то, что он относится к абстрактно – логического метода изучения экономических явлений, т.е. в общем виде его главной особенностью является абстракция.

С помощью налогового планирования возможно увеличить финансовые ресурсы предприятия. Однозначно сказать, какие налоги наиболее существенно уменьшают финансовые ресурсы предприятия невозможно, поскольку результат целесообразно оценивать в каждом отдельном случае.

Результаты статьи могут быть использованы на предприятиях, для расчета налоговой нагрузки.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: НАЛОГООБЛАЖЕНИЕ, АНАЛИЗ, НАЛОГОВАЯ НАГРУЗКА, НАЛОГОВОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ, КОЭФФИЦИЕНТ.

АВТОР:

Гуцалюк Олена Ігорівна, Національний транспортний університет, асистент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: bromelina@qip.ru, тел. +380976585175, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 424.

AUTHOR:

Gutsalyuk Elena I. National Transport University, Lecturer of Finance, Accounting and Audit, e-mail: bromelina@qip.ru, tel. +380976585175, Ukraine, 01010, Kyiv, 01010 Suvorov 1, k 424.

АВТОР:

Гуцалюк Елена Игоревна, Национальный транспортный университет, ассистент кафедры финансов, учета и аудита, e-mail: bromelina@qip.ru, тел. +380976585175, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 424.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиліук А.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту, Київ, Україна.

Карпенко С.П., Начальник управління оподаткування та контролю об'єктів і операцій ДПІ у Печерському районі головного управління Мін. Доходів у м. Києві.

REVIEWER:

Bazyliuk A.V., Economics (Dr.), professor, National Transport University, head of finance, accounting and auditing, Kyiv, Ukraine.

Karpenko S.P., Head of taxation and control of facilities and operations STI in Pechersk district administration chief Min. Revenue in Kiev.